

Participatief en praktijkgericht onderzoek van het Gents sociaal middenveld

Slotmoment – 27/03/2021

Stad Gent: Dienst Welzijn en Gelijke Kansen

UAntwerpen: Prof. Dr. Stijn Oosterlynck & Els De Waele

UGent: Prof. Dr. Filip De Rynck

KU Leuven: Dr. Lode Vermeersch & Miet Lamberts

Opzet van onderzoek

- Opdracht **Dienst Welzijn en Gelijke Kansen** van Departement Welzijn en Samenleving van Stad Gent
- **Verhoudingen** tussen
 - Stad Gent en sociale middenveldorganisaties
 - middenveldorganisaties onderling, in bijzonder gevestigde en nieuwe organisatiesanders en beter vormgeven/organiseren
- **Uniek participatief traject**, met continue betrokkenheid van stadsdiensten, veel aandacht voor organisaties die met kansengroepen werken, zelforganisaties en burgerinitiatief en betrokkenheid van bevoegde schepenen, managementteam en schepencollege

Sociaal middenveld?

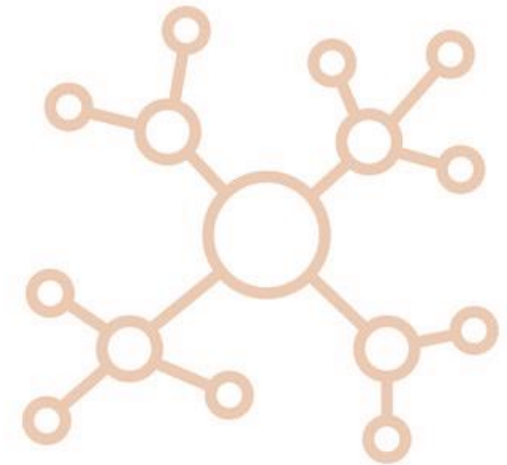
- ‘sociaal’: organisaties die bevorderen van welzijn en gelijke kansen van kwetsbare burgers als maatschappelijke missie hebben
- meer dan administratieve definitie: *niet enkel* organisaties die binnen bevoegdheden van Dienst Welzijn en Gelijke Kansen vallen
- meer dan helft is doelgroepvereniging die rond gelijke kansen werkt of actief in sociale dienstverlening en armoedebestrijding; daarnaast ook: jeugdwelzijnswerk, sociaal-artistieke werkingen, etc.
- actief kleinschalige, ongesubsidieerde middenveldinitiatieven en zelforganisaties opgenomen
- 566 sociale middenveldorganisaties in scope van onderzoek

Overzicht dataverzameling

1. Mapping onderzoekspopulatie sociale middenveld (553 organisaties)
2. Twee bevestigingen (147 deelnemers en 36 deelnemers)
3. **Workshops** (6 workshops, 57 deelnemers), **focusgroepen** (4 gevestigde organisaties + armoede + ECM) en **kickoff event**
4. **Interviews** (44 personen; leidinggevenden en terreinwerkers, stad en sociaal middenveld)
5. **Participatief traject: inhoudelijk overleg met stuurgroep** (6 departementen, 12 diensten + vertegenwoordiging kabinet Coddens/De Bruycker; 7 bijeenkomsten) **en klankbordgroepen** (11 organisaties; 7 bijeenkomsten)

Belangrijk: bijzondere aandacht voor participatie organisaties van kansengroepen en nieuwe organisaties, zelforganisaties burgerinitiatief

Belangrijkste bevindingen

1. Sterke wederzijdse interesse, verwachtingen en relaties tussen stadsbestuur en sociale middenveld.

Delen geloof dat stedelijke samenleving beter gemaakt kan worden, maar dat ze daarvoor samen actie moeten ondernemen, in bijzonder voor kansengroepen.

(Maar geldt niet voor alle delen van sociaal middenveld.)

2. Stedelijke overheid stelt zich open, bereikbaar en ontvankelijk op voor middenveldorganisaties.

Veel directe en informele communicatie, maar ook gevaar van selectieve toegang, doorkruisen van formeel overleg en grote 'dadendrang'.

Wederzijdse beïnvloeding, maar lokale overheid heeft als belangrijke financier van middenveld veel te zeggen.

3. Stedelijke overheid neemt sterke regierol op en wordt daarin bevestigd door sociaal middenveld.

Regie op wijkniveau speelt belangrijke rol in afstemming tussen (1) wijkgebonden en stadsbrede thema's en (2) bottom-up dynamiek in wijken en meer hiërarchische aansturing door overheid.

Gent combineert met goede redenen actor- en regierol, maar ook nadelen verbonden met als overheid zelf aanbod realiseren.

4. Stedelijke overheid is omvangrijk en geprofessionaliseerd, vaak ondoorzichtig en verkokerd.

Kleinere, minder georganiseerde organisaties vinden het vaak moeilijk om het beleid te beïnvloeden.

Sommige burgerinitiatieven ervaren te weinig ruimte om eigen weg te gaan.

Actieve netwerkers en directe contacten omzeilen negatieve gevolgen van hoe stadsbestuur georganiseerd is.

5. Middenveld waardeert diversiteit van instrumenten waarmee overheid hun werking ondersteunt.

Wel kritiek op gebrek aan overzicht, transparantie en perceptie dat vaak dezelfde steun ontvangen.

Ondersteuning laat soms weinig ruimte voor flexibiliteit en openheid.

Klachten over bureaucratische last, maar zitten vaak heel verschillende realiteiten achter.

6. Vernieuwing Gentse sociale middenveld biedt kansen, maar leidt ook tot conflicten.

Nieuwe spelers sturen aan op herverdeling van overheidssteun en op doorbreken bevoorrechte relaties met gevestigde organisaties

(in bijzonder materiële hulpverlening, jeugdwelzijnswerk en algemeen welzijnswerk.)

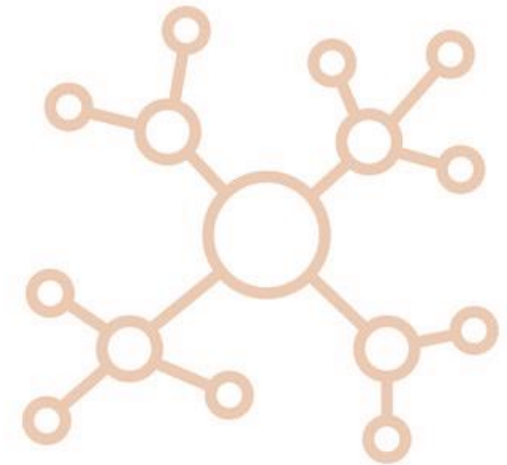
Resulteren in vragen naar versterkte inzet op regie, ook inhoudelijk, door stedelijke overheid.

7. Participatie van etnisch-culturele minderheden in evolutie maar mist regie.

Veranderende migratie, veranderende federaties, opkomst nieuwe (zelf)organisaties en oprichting IN-Gent + wantrouwen door stopzetten van stedelijke subsidies voor federaties leidt tot onduidelijkheden en spanningen.

Ervaren van nood aan begeleidingstraject en sterkere inhoudelijke visie vanuit de stad.

Aanbevelingen aan stad en middenveldorganisaties

1. Organiseer middenveldparlement als plaats waar over sociale middenveld en verhouding met stedelijke overheid gesproken kan worden.

Doel: komen tot breed gedragen visie rond onderlinge verhoudingen; organisaties en overheden leren elkaars visie en aanpak beter kennen; meer inzicht geven in hoe stad werkt en beleid tot stand komt.

2x per legislatuur, agenda bepaald door gemengde stuurgroep, zoeken naar gedragenheid op alle niveaus.

2. Omarm nieuwe spelers, koester gevestigde organisaties.

Nood aan veerkracht en vernieuwing, maar evengoed aan capaciteit, expertise en continuïteit.

Veronderstelt doorbreken van bevoorrechte relaties met gevestigde organisaties, maar let op voor concurrentie en conflict: belang van gelijke behandeling en transparantie in houding en steun en inhoudelijke visie op samenwerking tussen organisaties.

3. Versterk samenwerking en ontwikkel visie in veld van organisaties van/rond etnisch-culturele minderheden.

Nodig om vertrouwen te herwinnen en duidelijke rolverdeling tussen organisaties actief in dit domein (zelforganisaties, nieuwe burgerinitiatieven, federaties en IN-Gent) af te spreken.

4. Het is mogelijk en wenselijk om als stad zowel sociaal aanbod te realiseren (actor) als samenwerking tussen organisaties te organiseren (regie).

Als overheid eigen aanbod realiseren kan ook negatieve effecten hebben, bv. verdringen middenveldinitiatief en perceptie van belangenvermenging. Daarom altijd heldere verantwoording nodig.

(bv.: vinger aan pols van houden, impact en geloofwaardigheid creëren en gelijke toegang tot dienstverlening)

5. Versterk regie op stadsbreed niveau maar behoud ook regie op wijkniveau.

Neem als stad regierol op, maar bespreek keuze openlijk.
Middenveld kan ook regierol opnemen.

Bekijk geografische spreiding van personeel en infrastructuur.
Wat met gebieden buiten 19de eeuwse gordel?

Maak werk van duidelijk mandaat voor wijk- en sociale regisseurs: ruimte om informeel te werken maar ook transparantie over rol als poortwachter tussen wijkdynamieken en stedelijke overheid.

6. Ondersteun als leidinggevenden werknemers om rol van actieve netwerker op te nemen.

Netwerkers realiseren samenwerkingen, ondersteunen en leiden nieuwe organisaties toe, overstijgen verkokering en koppelen werking aan beleidsinstrumenten.

Formuleer duidelijk mandaat voor netwerkers die voor stedelijke overheid werken, bed mandaat goed in organisatie in en organiseer regelmatig overleg met politici.

7. Stroomlijn veelheid aan overleg en inspraak:
heldere triage van signalen, duidelijkheid over af te
leggen weg en uitleg over keuze over vertaling in
beleid.

Let op met informele circuits: kunnen
geloofwaardigheid en transparantie van formeel
overleg en inspraak ondermijnen.

Organiseer overleg over ondersteuning en
taakverdeling zoveel mogelijk met alle betrokken
organisaties samen.

8. Gebruik middenveld als spiegel om na te denken over en flexibel om te gaan met verdeling van taken en bevoegdheden.

Bespreek dit op middenveldparlement en regelmatig overleg met netwerkers binnen en buiten overheid.

Plaats het middenveldbeleid op de agenda van het managementteam, het college en de gemeenteraad.

9. Stroomlijn instrumenten van beleid om middenveld te ondersteunen.

Maak organisaties wegwijs in beleidsinstrument met online roads map van subsidiemogelijkheden, één instappunt en continue communicatie.

Stem subsidielijnen beter op elkaar af

(indiendata, looptijd, reglementen)

en koppel die aan visie op sociale middenveld.

Creëer 'getrapt' systeem van ondersteuning, met
bijkomend 2 of 3-jarige (werking)subsidies die kleine
organisaties toelaat om te groeien van tijdelijke naar vaste
subsidies.

Geef (master-)convenanten zelfde vorm: 6 jaar, deel
middelen jaarlijks in te vullen en masterconvenant
aangrijpen voor inhoudelijke discussie tussen beleidsvisies.

10. Reageer gericht op klachten over 'bureaucratische last'.

Reflecteer als stad bij elke rapportering of die in functie staat van het verbeteren van inhoudelijke werking binnen en samenwerking tussen organisaties.

Maak formele procedures (nog) eenvoudiger, minder talig en minder digitaal.

Bewaak bij elke oproep evenwicht tussen omvang van aanvraagprocedure en omvang van subsidiëring.

11. Zet in op delen van infrastructuur.

Werk duidelijke stadsvisie uit over gebruik en delen van stedelijke infrastructuur.

Gebruik infrastructuur van stad om vernieuwing en samenwerking in sociaal middenveld te stimuleren.